Pocztową należytość uiszczono ryczałtem.
Почтову оплату заплачено гуртом.
РІК І. ЛЬВІВ 30. ЛИСТОПАДА 1927. Ч. 6.

УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІҐРАНТ

Орґан Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові.

Редакція і Адміністрація: Львів, Городецька 95, І. п. Чекове конто П. К. О. 153.315.

Річна передплата на рік 1928: В краю — 8 зол.; в Америці і Канаді — 1 доляр; в Бразилії — 2·50 мільрайси; в Арґентині — 3·50 peза; у Франції — 15 франків; в Німеччині — 4 марки. — Один примірник 35 сот. — Хто заплатить цілорічну передплату за 1928 р. — тому будеться висилати часопис даром до кінця 1927 р.

Посвячення власної домівки у Львові.

Дня 19. листопада 1927 р. о годині 6·30 вечором відбувся акт посвячення власної домівки Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами і редакції „Українського Еміґранта" у Львові при вулиці Городецькій ч. 95. Акту посвячення довершив о. крил. Садовський, член Головної Управи Товариства і довголітний працьовник на полі української еміґрації. Присутними при акті посвячення були члени Президії, Головної Управи, Контрольної Комісії, Секретаріяту, Санітарного Відділу, Каси і персоналу Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами, редакційна колеґія, кореспонденти і члени адміністрації „Українського Еміґранта".

Після акту посвячення відбулася товариська гутірка на тему української еміґрації і кольонізації, історії української еміґрації, наших еміґраційних плянів і політики на будуче. Гутірка протягнулася до години 10 вечором. Приємно було дивитись і слухати, як громада енерґійних робітників на полі еміґрації і досвідчених спеціялістів твердо і непохитно обіцювала собі і українському народові, що доложить усіх зусиль до поведення справи і забезпечення інтересів українських еміґрантів на світовому ринку праці і світових кольонізаційних теренах.

Милою була несподіванка, яку зробила зібраним переплетня Товариства „Просвіти", присилаючи перші гарно оправлені примірники **„Учіться по анґлійськи"**, першої книжечки власної Бібліотеки Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами. Кілька примірників цієї книжечки вислано приятелям нашого Товариства з Еміґраційного Уряду та Міністерства Праці і Суспільної Опіки в Варшаві.

Власна домівка Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові є першою в ряді бюр цього Товариства, які в найблизчій будучині будуть отворені у всіх повітових містах Галичини, Волині, Холмщини, Підляша і Полісся.

Договір з Німеччиною.

Дня 24. листопада 1927 підписано в Варшаві договір в справі зарібкової еміґрації до Німеччини. Після цього договору буде могло виїхати з Польщі до Німеччини 50 до 70 тисяч сезонових рільних робітників річно, які кожного року будуть мусіли повернути до краю найменше на 2—3 місяців в зимі. Точніщі умовини договору подамо в слідуючому числі нашого часопису.

Сподіваємося, що на сезонові роботи до Німеччини буде могла виїхати певна скількість українських робітників головно з повітів Підкарпаття, навіщених цьогорічною повінью.

Ратунок наших еміґрантів на Кубі.

В попередніх числах нашого часопису подали ми, що за намовою ріжного роду аґентів виїхало від 1923 до 1925 року кілька тисяч еміґрантів з Польщі до Куби в тій надії, що звідтам удасться їм передістатися до Зєдинених Держав Америки. Частині з цих еміґрантів удалося

дійсно тамтуди передістатися, частину потопили без сліду пірати і контрабандисти, а решта в тому числі 800 українських і 300 польських еміґрантів марно пропадає на Кубі, бо ані не має можности виїхати звідтам до інших країв, ані не має грошей на поворот до рідного краю.

Польський уряд виасиґнував в останньому часі, про що доносив свого часу „Wychodźca", 5.000 зол. через польський консулят в Ню-Йорку на допомогу для цих еміґрантів. Цю допомогу треба уважати, як перший крок в напрямі ратунку наших еміґрантів на Кубі. Теперішний польський уряд має моральне право і фінансові засоби прийти з далеко успішніщою допомогою для цих нещасних еміґрантів.

Аґенти і концесіоновані в Польщі корабельні товариства, маючи на оці виключно зиск зі спроданих корабельних карт, возили еміґрантів з Польщі на Кубу аж до цієї хвилини, коли польський уряд, на підставі рапортів Еміґраційного Уряду і Польського Консуляту в Ню-Йорку, здержав вкінці еміґрацію на Кубу. Але само здержання цієї еміґрації охоронило перед нещастям тільки ці особи, які в майбутньому мали намір виїхати на Кубу, але в нічому не помогло цим еміґрантам, що вже виїхали. Вправді, Уряд Еміґраційний покарав корабельні товариства, що вивозили еміґрантів, але цим не поміг ще еміґрантам на Кубі. Вже при забороні виїзду на Кубу треба було положити руки на кавцію цих корабельних товариств і ужити її на ратунок кубійських жертв та змусити ці товариства до цього, щоби вони назад перевезли еміґрантів з Куби до краю і звернули їм кошта подорожі та втрати, понесені при виїзді на Кубу.

Що прогаяно давніще, можна зробити ще й тепер, доки при житті є наші еміґранти на Кубі. Через польський консулят в Ню-Йорку, якого компетенція простягається також на Кубу, треба спорядити лісти цих еміґрантів, які не мають праці і прожитку на Кубі, помогти їм з місця матеріяльно та дати спромогу, щоби могли, за дуже низькою оплатою, вернути до краю кораблями тих корабельних товариств, що їх вивезли на Кубу.

Є ще один спосіб, — але це тяжчий, — ратунку наших еміґрантів на Кубі. Маємо на увазі можливість відступити для цих еміґрантів частину річної квоти, призначеної американським законом для Польщі, щоби в цей спосіб дати цим еміґрантам можність леґально виїхати до Зєдинених Держав Америки. Це можнаби зробити в дорозі дипльоматичних переговорів з урядом Зєдинених Держав Америки. Наші делеґати бл. п. д-р Бачинський і о. Жан підчас своєї поїздки по Канаді робили старання у канадійських властей щоби ці позволили переселитися нашим еміґран- з Куби до Канади. Відомо, що ці заходи делеґатів Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами не дали успіху. Але що свого часу не удалося українським делеґатам, може удатися польському урядові, а нагода до цього є при теперішних переговорах на 1928 рік. Увагу на цей останній спосіб ратунку для наших еміґрантів на Кубі, звернула міністерству праці і суспільної опіки в Варшаві президія Товариства Опіки над Українськими Еміґрантами.

Знайшлися би певно ще інші способи ратунку українських і польських еміґрантів з Польщі на Кубі, одначе до діла треба взятися скоро і енерґійно.

Справа української еміґрації до Канади.

Українська суспільність у старому краю і в Канаді є від давна згідна з цим, що для українського народу з польської, румунської і чехословацької держави, корисною є еміґрація до Канади, де ще в передвоєнних часах поселилося і працює около 600.000 українських фармерів та ремісників.

Майже всі осілі в Канаді українці натуралізувалися, це є приняли канадійське горожанство і витворився тип громадянина-кольоніста: український канадієць. Господарське і політичне життя Канади втягнуло в свої карби українське населення в тому краю. Подібно, як в Зєдинених Державах Америки українські еміґранти, а також еміґранти інших народів, „замериканізувалися", так в Канаді вони „сканадійщилися".

Коли поїде якийсь український „інтеліґент" з Галичини до Канади і там не заакліматизується, або коли якийсь галичанин візьме до рук якийсь український часопис, то він просто не зрозуміє канадійського українця і його інтересів. Бо якже можна поняти як слід західно-українському інтеліґентові, що українські фармери в Канаді інтересуються такими, наприклад, справами, як курс збіжжа чи худоби на біржах в Ню-Йорку, Шікаґо чи Вінніпеґу, або курс акцій Канадіян Пасіфік чи інших „бондів", як будова залізниці зі Саскачевану до Годсон Бей, як будова ґіґантичних шпихлірів-елеваторів і творення фармерського збіжевого пулю, або творення робітничих „юній" — професійних орґанізацій, чи робітничих товариств обезпечення на випадок недуги, старости, інвалідства і смерти, безробіття, страйку і льокавтів або лявірування в Канаді ріжних українських політичних ґруп між анґлійською ліберальною і консервативною партією, між протестантами анґлійськими і католиками французами.

А прецінь всіми тими питаннями живо інтересуються канадійські українці в своїй боротьбі за істнування. Це заінтересування є так загальне і перемагаюче, що мало тільки місця лишається на національні чи віроісповідні справи.

Повищі уваги сказано як нашій українській суспільности в старому краю, так також канадійській суспільности, а це з цього огляду, що обі ці

суспільности шукають доріг і способів, щоби українську еміґрацію спрямувати на давне історичне русло до Канади. Перші кроки під цим оглядом поробили зі сторони Канади ріжні аґенти, які, почавши від трьох останніх літ, приїздили до нас, або зі старого краю їздили тамтуди. Завдяки цему обопільному притяганню були ми в останніх двох роках свідками, що до Канади виїхало майже 20.000 українських рільних робітників і рільничих родин. Це була перша повоєнна спроба, на загал удачна, хоч під деякими оглядами дуже болюча і прикра. Виною цих прикрих моментів була недостача досвіду так з нашої сторони, як з канадійської в зорґанізованню еміґраційної струї і певного роду нерішучість обох сторін.

Найбільше болючим випадком з нашої сторони було незнання розмірів еміґраційної лихви і неуміння зорґанізувати боротьбу з цьою лихвою. Наслідком цього, ріжного роду лихварі в краю, здерли протягом останніх двох літ з українських еміґрантів до Канади 1 до 2 міліонів долярів. Наш відновлений часопис „Український Еміґрант", перший звернув увагу публичної опінії на цю язву, а наше Українське Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами робить з великим трудом старання, щоби винайти засоби на створення еміґраційного банку для поборювання еміґраційної лихви, бо кожному ясним є, якою великою матеріяльною і моральною втратою для еміґрантів є проста крадіж 1 до 2 міліонів долярів, якої допускаються лихварі.

З нашої сторони була незорґанізована інформаційна і санітарна служба для еміґрантів, була недостача помочі еміґрантам при вироблюванню документів, потрібних до подорожі так в краю, як і в Канаді, було неуміння вистаратися у перевозових товариств знижки залізничих і корабельних тариф для еміґрантів; ми не старалися, щоби вкоротити час подорожі до пристаней відїзду, який завела непотрібна інституція кварантанни до Канади і практика готелевих і корабельних підприємств. Були ще інші, менше важні, недомагання з нашої сторони. Ті всі болючі моменти буде старатися усунути наше Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами при помочі заложення своїх кружків на провінції і втягнення до праці цілої української суспільности і самих еміґрантів, як також через відповідні кроки у польського уряду і у підприємств, що є заінтересовані в нашій еміґрації до Канади. На цю ціль не пожаліє Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами найбільших зусиль і видатків.

Дволітний досвід показав, що канадійські чинники, заінтересовані в українській еміґрації до Канади, поробили деякі грубі промахи. Відомо є, що при кінці 1925 р. канадійський уряд зробив умову з двома великими залізничими компаніями „Canadi n National Railway" і „Canadian Pacific Railway" доручуючи їм спровадити до Канади річно около 50.000 рільних робітників і кілька тисяч рільничих родин з Европейського Континенту, в тому числі також певну скількість українських еміґрантів з Польщі, Румунії і Чехо-Словаччини. В 1926 р., це є в першому році проби, еміґранти-рільні робітники, спроваджені з Европи за посередництвом орґанізацій канадійських залізничих компаній, самі сяк-так розмістилися при праці на фармах і інших підприємствах. Весна 1927 р. дощева і холодна, викликала побоювання про вислід жнив і тому канадійські фармери з резервою держалися при замовлюванню і приниманню до праці ново приїхавших з Европи еміґрантів. Вінніпеґський „Український Голос", з дня 5. жовтня 1927 р., ось що пише на тему другорічної проби еміґрації до Канади.

„Канадійський департамент іміґрації, як відомо, ділить іміґрантів з ріжних держав на кляси. До першої кляси належать іміґранти з островів Великої Британії; для тих іміґрантів не тільки є всякі улекшення, але й допомога в переїзді через океан. До другої кляси належать іміґранти зі Зєдинених Держав, зі скандинавських країв і з Франції: ці іміґранти називаються пожаданими. Іміґранти з Польщі, Чехословаччини, Румунії і інших держав східної Европи рахуються за менше пожаданих, а іміґранти з Італії і других країв полудневої Европи, як рівнож з Азії рахуються за зовсім непожаданих іміґрантів.

Минувшого року департамент іміґрації дав залізницям майже свобідну руку в справі іміґрації. Залізниці скористали з цього в такий спосіб, що за перших пять місяців 1927 року привезли 99.964 іміґрантів, з чого британських іміґрантів було лише 36.306, зі Зєдинених Держав 12.387, а з інших держав 51.271.

Колиб залізниці були спроваджували іміґрантів уважно і старалися їх розміщувати як слід, то можливо, що ніхто не був би звертав на це уваги. Однак залізниці попровадили діло не гаразд. Найголовнішим ділом в них, виглядає, було дістати як найбільше пасажирів на свої кораблі, а не примістити їх при роботі, чи на фармі. Поїзди розвозили іміґрантів по стаціях на преріях західної Канади, деколи навіть по таких стаціях, де не було стаційного будинку, і лишали їх на Божу волю. Міста західної Канади зароїлися іміґрантами, що в голоді і холоді шукали за роботою. Мейори ріжних міст західної Канади засипали департамент іміґрації протестами проти навалу іміґрантів, якими ніхто не опікувався. Дійшло до того, що уряд Канади був приневолений суспендувати з днем 1-го червня 1927 угоду департаменту іміґрації з залізницями, а тим самим припинити й іміґрацію.

Зрозуміла річ, що суспендовання угоди з залізницями в літі цього року не було для залізниць ніяким компліментом; вони дуже негодували за це на уряд і вказували на матеріяльні втрати.

Залізниці, очевидна річ, не є в бизнесі ради здоровля. Вони дивляться за зарібком і стараються заробляти так, як виглядає їм найлекше.

Вони не дуже потребують турбуватися тим, що публика скаже. Одначе міністр іміґрації є відповідальний перед всім громадянством Канади за хід іміґрації. Коли залізниці зроблять щось зле, він має за них пити в парляменті. І коли цього року на весні спосіб ведення іміґрації почав ріжних людей невдоволяти, то предметом критики стали не невідповідальні залізниці, тільки департамент іміґрації, а в першій мірі міністр іміґрації. А людям досить того, щоби звернули раз на щось своє невдоволення; вишукувати дальші хиби після цего вже легко.

Люде не сподобали собі того, що залізниці привозять іміґрантів, розсипають їх по ріжних стаціях, і ті люде відтак стають тягарем для муніципалів, для орґанізацій та для поодиноких милосерних людей. Коли одначе зачали критикувати іміґрацію, то не спиняються на тім, що звернуло первісно їх увагу. Вони вже приглядаються і тому, якої народности, з яких країв і якої моральної, інтелектуальної та політичної якости є свіжі іміґранти. І що-ж завважують критики? Вони завважують, що іміґранти є переважно з кляси менше пожаданих, тобто не з Великої Британії, ані навіть зі Скандинавії, тільки зі східної Европи.

Людям, що дорожать британськими традиціями Канади, це все не може подобатися. Поставлення канадійським урядом британської іміґрації на перше місце показує аж надто виразно, якої іміґрації бажає собі Канада. Канада хоче іміґрантів, котрі булиб додатком її сили, а не вменшували її силу. І ось з тої причини повстала опозиція до іміґраційної політики уряду Канади цього року.

Опозиція не мала коли виявитися в парляменті, бо через літо не було сесії парляменту; вона покищо виявлялася тільки в деяких публичних промовах, на зїздах, в часописах; виявлялася в листах та телеґрамах до департаменту іміґрації. І цього було досить, щоби міністр іміґрації відчув потребу подивитися на задні колеса свого воза.

Українська іміґрація є для Канади безумовно потрібна. Як звертає увагу такий впливовий дневник, як „Фрі Прес“ (Вінніпеґ), з Великої Британії може Канада дістати тільки дуже маленьку скількість іміґрантів з рільничої кляси, а це є одинокі іміґранти, для яких в Канаді є місце. Колиб Канада дістала більше британських іміґрантів, то тільки з міст, значить, людей, які і тут хотілиб жити по містах. Дістати більше іміґрантів зі Скандинавії та Франції — нема надії. Зрештою одинокі люде, які показалися здібними в Канаді осідати в лісистих околицях і дороблятися, є наші люде зі східної Европи, зн. Українці. „Фрі Прес“ питається, чи слід замикати таким людям вступ до Канади через те тільки, що не можна дістати доволі іміґрантів з Великої Британії, які би рівноважили їх. І „Фрі Прес“ взиває до холоднокровної відповіди на це питання“.

З наведених уваг „Українського Голосу“ видко, що: 1) Канадійські залізничі і кольонізаційні компанії не мають ще добре зорґанізованої служби посередництва праці; 2) В своїх калькуляціях оглядалися вони надто на негайний дивовижний зиск і не мали добре обдуманого пляну кольонізації; 3) Через це дали нагоду анґлійським патріотам напасти на европейську, а при цьому українську еміґрацію до Канади.

Поповнені блуди дадуться направити. Канадійські кольонізаційні і транспортові підприємства ліпше мусять зорґанізувати свою службу посередництва праці і кольонізаційний апарат і вони як бизнесмени не дадуться обманути анґлійським сентиментом

Проба буде продовжатися ще дальші два роки, бо канадійський уряд відновив дня 28. вересня ц. р. умову з канад. залізн. і кольонізаційними підприємствами в справі перевозу до Канади рільних робітників і рільничих родин з Европи, майже в дотеперішних розмірах і вже тепер мають наступити певні полекші вїзду до Канади. Маємо деякі відомости, що навіть чисто анґлійські підприємства задумують змінити свій погляд на українську еміґрацію до Канади.

Можна надіятися, що також переговори, які ведуться між польським урядом і канадійськими залізничними та кольонізаційними компаніями покінчатсья незадовго заключенням еміґраційного договору принайменше на найближчу будучину.

Проти аґітації за виїздом до Арґентини.

Еміґраційний Уряд надіслав нам до поміщення такий комунікат:

Еміґраційний Уряд перевів в останніх часах контролю діяльности відділів корабельних товариств у Вильні, яка крім дрібніщих промахів виказала, що відділи товариств „Cosulich Line“ і „Chargeurs Réunis“ вели на терені виленського воєвідства аґітацію за еміґрацією до Арґентини. Аґітацію вели товариства при помочі своїх урядовців, які розїздили по провінції і через розсилання листів, в яких представлювано в надто корисному світлі умовини праці в Арґентині,

У висліді контролі Еміґраційний Уряд зарядив карні доходження і потягне виновників до відповідальности. Перестерігається еміґрантів, щоби безкритично не далися обманути обітницям корабельних аґентів, але перед виїздом порадилися чи то покликаних до цього урядів (Еміґраційний Уряд, Державні Уряди Посередництва Праці) чи товариств опіки над еміґрантами.

Зєдинені Держави Америки.

ДЕПОРТАЦІЇ.

В Зєдинених Державах Америки начислюють один міліон осіб, які після війни прибули туди

нелеґально, це є всупереч американським законам, що обмежують іміґрацію до цього краю. Ці еміґранти в ріжний спосіб дістаються до Зєдинених Держав Америки, або безпосередно з Европи і Азії, або посередно через Мексик, Канаду, Кубу і то мимо строгої американської морської та суходольної сторожі.

Кара за нелеґальний перехід до Зєдинених Держав є велика, а саме: оден рік і оден день вязниці, конфіската маєтку і примусове виселення або депортація з краю. Европейських депортованих мусять безплатно відвозити до Европи ці корабельні товариства, які вивезли їх колись з Европи, під загрозою найтяжчих кар аж до відібрання концесії на причалювання до портів Зєдинених Держав і конфіскати кораблів. Розуміється, що корабельні товариства не допускають до примінення цих остаточних кар, але відвозять депортованих до Европи і платять тільки невеликі грошеві кари.

В останньому часі змоглася дуже боротьба з тими, що нелеґально дісталися або стараються передістати до Зєдинених Держав Америки. Скріплено значно морські і суходольні сторожі, а у нутрі краю поширено значно поліційний і інвіґіляційний догляд над еміґрантами, переведено неймовірно велику орґанізацію для ловів на людей і приготовується плян депортації цілого міліона нелеґальних іміґрантів.

Ця зможена акція дається вже тепер ярко запримітити. Десятки тисяч осіб, призначених до депортації, сидять по американських вязницях, або їх свояки складають за них великі кавції, найменше 1000 доляків на це, щоби лишити їх на свободі до дня депортації. Нема при цьому ні одного майже корабля, що відчалює з американських портів до Европи, на якому не знаходилася би значна скількість депортованих.

Депортація не оминула також українських еміґрантів, а головно цих, що перекралися, або старалися перекрасти до Зєдинених Держав з Куби, Мексика й Канади. В останніх часах уряд Зєдинених Держав Америки заключив договір з урядом Канади в цілі спільної сторожі і депортаційної акції. Одною з точок цього договору є, що оба уряди зобовязалися вимінювати зі собою лісти депортованих і не допускати їх більше до Зєдинених Держав Америки ні до Канади навіть на випадок, якби вони мали змогу леґально виїхати до одного з цих країв.

На цей останній договір звертаємо увагу наших майбутніх еміґрантів до Канади і остерігаємо їх, щоби вони не виїздили до Канади з наміром перейти опісля нелеґально до Зєдинених Держав Америки. Зауважуємо на кінці, що в тих так як і в інших справах найшлися одиниці, а навіть цілі орґанізації для особистого використання постанов, забороняючих вїзд до Зєдинених Держав Америки. Є це пірати і контрабандисти, які за великі гроші обіцяють помогти несвідомим еміґрантам дістатися до Зєдинених Держав. Одначе в критичних хвилинах погоні американської або канадійської сторожі, контрабандисти або убивають еміґрантів без сліду, або покидають їх як добичу для цієї сторожі, або навіть самі віддають їх в руки цієї сторожі.

Еміґранти повинні запамятати собі, що при нелеґальному перекраданні до Зєдинених Держав Америки наражаються на великі втрати, терпіння, а навіть смерть так зі сторони леґальної сторожі, як і розбишацьких контрабандистів.

На це звертає увагу наших еміґрантів Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами.

НАЛЕЖАЧІ ДО КВОТИ.

В останньому числі „Українського Еміґранта" доносили ми, що хоч до 1. липня 1928 р. вичерпане є число рільників, які після американського закону належать до т. зв. упривілеґіованих в квоті. Натомість невичерпана є ще квота для неупривілеґіованих, ц. є для тих еміґрантів, які мали карти вступу на візу, або саму візу, від американського консуля з 1923 і 1924 р. Значній скількости еміґрантів цеї останньої катеґорії видав в останньому місяці американський консулят нові карти вступу на візу на місяць січень 1928 р. Ці еміґранти повинні на час вистаратися про пашпорти і документи, яких від них вимагає консулят, а саме: 2 фотоґрафії, 2 свідоцтва моральности, 2 свідоцтва заняття, 2 посвідки замешкання протягом останніх 5 літ, а надто для обовязаних до військової служби 2 посвідки з П. К. У.

В означеному дні повинні завізвані картою вступу зголоситися в американському консуляті в Варшаві вул. Шкільна ч. 2 з усіма жаданими документами для одержання візи. Визначеного речинця не можна прогаяти, бо через прогаяння тратить еміґрант можність одержати візу. Радимо їхати еміґрантам по візу без баґажу, бо не є відомо, чи консулят видасть їм візи на руку, чи приобіцяє вислати їм візи почтою щойно за якийсь час.

Звертаємо при цьому увагу наших еміґрантів, що перед формальностями при видачі візи всі еміґранти без виїмку мусять піддатися в консуляті докладним лікарським оглядинам, тому їх тіло і білля мусить бути цілком чисте.

З Канади.

БРИТІЙСЬКИЙ УРЯД ВИСЛАВ ДО КАНАДИ 3.000 РОДИН.

Британський уряд видав в цім році чотири і пів міліона долярів на ціль поселення трох тисяч британських родин в Канаді. Ці британські поселенці осіли на частинно вироблених фармах, які покинули повернувші з війни жовніри. Канадійський уряд дав ті землі британським поселенцям на умовинах, що до 25 літ вони мають їх вповні виплатити.

ЧИ МОЖНА ЇХАТИ ДО КАНАДИ БЕЗ АФІДАВІТУ.

В останньому часі звертається маса рільних робітників до корабельних товариств в справі зареєстровання їх на виїзд до Канади без афідавіту. Цих еміґрантів повідомляємо, що досі не зроблено ще договору на рік 1928 між польським урядом і канадійськими залізничими компаніями в справі виїзду робітників рільних і рільничих родин і що корабельні товариства не приймають від цих осіб задатків на корабельні карти

Аж до заключення договору і усталення способу реєстрації на виїзд до Канади без афідавіту, непотрібно є рільним робітникам їздити особисто до корабельних бюр і робити непотрібно видатки на їзду. Як буде заключений договір, то буде також оголошене, в який спосіб будуть реєструвати еміґрантів до Канади без афідавіту, про що повідомимо негайно наших читачів.

ЗДЕРЖАННЯ ЕМІҐРАЦІЇ ДО КАНАДИ.

На підставі найновіщих розпорядків канадійських влад, здержано на разі аж до відкликання виднвання віз на виїзд до Канади навіть для найблизчої рідні, мимо цього, що мали вони візвання на виїзд т. зв. аплікації і афідавіти. Корабельні товариства відкликали транспорти тих осіб. Виїхати в зимовім сезоні можуть до Канади тільки ці особи, що мають спеціяльний дозвіл від канадійського уряду т. зв. перміти, або аплікації і афідавіти з останніх місяців. Таких еміґрантів в Галичині є всего кількадесять.

Сподіваємося, що це здеджання еміґрації до Канади має тільки переходовий характер на зиму.

Про Бразилію.

Наш бразилійський кореспондент В. К., — що кільканайцять літ живе в Бразилії, подає нам відомости про цей край, які майже без змін поміщуємо для інформації цих осіб, що носяться з наміром виїзду до Бразилії.

Наш кореспондент пише:

В Бразилії панують всюди: 1) нужда й політичне безладдя краю, 2) страшно мала продукція, на яку тут можна здобутися при 12-місячній праці, 3) духовий занепад, як вислід надмірної праці й браку часу на освіту, не кажучи вже про величанські віддалення кольоній, одних від других.

Розберімо трохи ширше.

Я вже тут 16 літ, ще не запамятав року, щоб тут не було більшої або меншої революції, починаючи з 1912 р. (я приїхав 1911 р.) Інтересне те, що причина революції не якась матеріяльна скрута, що не має де подітись, бо всюди повно місця, але саме вдача народу, якому в душі „валєнсія“, цебто таке шалене геройство, що треба показатись войовничим, сильним, відважним, побідним, і т. п. Можливо, що то є атавізм індіянсько-муринський (три четверті населення є мішанці), що тягне до авантур, шукання розголосу, бажання стати славним, скочити вище свого носа. І так напр. вибирають президента, якого тут звичайно висуває республіканська партія (партія републікано). Є люди за, є проти. Ті, що проти, не йдуть аґітувати за своїм кандидатом, а готовлять революцію, бойкотуючи вибори. На виборах звичайно буває всього один кандидат, котрого, зовсім зрозуміле, вибирають „одноголосно“. А за пару тижнів, чи місяць, вибухає революція. Вислід є такий, що уряд побіджує, але державний скарб, чи то цілої федерації, чи то поодиноких станів, покривається хмарою все нових і нових задовжень.

Догіг нема, шкіл нема, господарство падає, бо всі податки, чи взагалі якісь доходи, йдуть на утримання ладу, що в такій великанській країні, та щей без залізниць, не є забавкою.

Податки, від коли я приїхав сюди, підросли до 300 проц. І в Ріо де Жанейро конґрес крутить мозком деб іще й ще роздобути тих податків. Розуміється, що Бразилія, як країна зі суто можновладчим устроєм, вона щадить дуків, а весь тягар падає на посередні доходи, як податки на знадоби першої потреби. Розуміється, що українське населення яке своїх можновладців не має й на табаку, стоїть у перших рядах, як елемент, що й скіру свою віддасть на податки. Більшість Бразилійців махнула вже рукою на всі ті можливости вилізти якось із цього дикого стану, бо чим більше виробиш, більше здеруть. Отже фільософія маси така: Роби так, щоб сьогодні не здох з голоду. Чотири стовпці, стіни з дранок, покриття з якоїсь осоки, от і хата, в якій родяться, ростуть і уміряють цілі покоління. Шкода що не вмію фотоґрафувати, щоб післати вам знимки з хат бразилійців, що мешкають між українцями.

Хліборобство тут, це кара Божа. Уявіть собі предвічний ліс, але не европейський, що в долі Ви можете пройтись, лягти в холодку, назбирати ягід і т. д. Ліс такий що мусите кождий ступінь прорубувати дорогу. А ось як господарять у ньому: Перш усього вирубують що дрібніше, потім валять столітних дідуганів, — а є й такі, що лишаються, бо ніяка пила їх не перетне; потім усе те палиться. По пожежі маєте страшне видовище, де великани, оден поперек другого, лежать почорнілі, ждуть судного дня. А по них скаче як... сорока... хлібороб... Чорний, спітнілий, з попелом в ухах, в очах, в роті, в носі і взагалі — у всіх дірках, які має в скірі. В руках у нього патик і торба через плечі. Патиком робить діри, а з торби витягає по троє зерен і кидає до дір. Рубав він зо три місяці, скакати буде з місяць, а насадить раптом зо три гектари... Садить звичайно кукурузу, бо що інше ніяк садити...

Нарешті його, вибачайте, нива готова. А сидить кільометр від найблизчих сусідів. Довкола них страшний похмурий, вічно мовчазний ліс — співучих птахів тут майже нема. І ось як починає Вам на ниві рости, починають приходити з лісу „гості“. Найперше шпаки, що висмикують з корінням посаджене, щоб випити солод з покільченого

зернятка, підрослого трохи — приходять також малпи. За той час підросло більше, — приходять дикі свині. Почало давати шульки, качани — приходять серни, папуги, а потім знов малпи.

Але ось і жнива. Коли Ви збирали кукурузу, то бурян був уже вищий за Вас, а по жнивах на лані то непролазна гущавина, до котрої Ви повернетесь, аж по 5-тьох роках, бо ті дерева, що попадали, гиляки, нові рослини й бурян однако Вам не дадуть нічого робити.

Коли гиляки погниють, Ви вертаетесь на перший „лан". Знову зачинаєте рубати... Але потім починається чистка, а з нею вже справжнє пекло. Бо коли в лісі не росло на початках стільки хопти, то тепер вона приходить до вас в „гості", а за нею до Вас лізе найстрашніший тут звір — муравлі. Наші учителі в ґімназіях, і ґеоґрафічні підручники лякали нас бразилійськими яґуарами, полозами, а ніхто з них не знав, що страшніші навіть від самого пекла — це муравлі. Нема нічого, щоб вони Вам не зїли. Обідять листя з дерева, менше з тим, чи то помаранча, чи верба — виносять капусту, розточать хліб, залізуть у смалець, поїдять мід, зісмокчуть солонину, заберуть риж, чи що інше з хати. Нема нічого в цім голоднім краю, щоби їх не цікавило і щоб вони не пожерли.

Нарешті по довгих роках при нелюдській, а чисто ослячій затраті енерґії, Ви винищили муравлів, побідили ліс, погнили Вам пні і колоди, Ви можете йти з плугом, аж нараз, огортає Вас роспука,... показується, що ви землі не маєте...

Якжеж? Дуже просто. Тут гори, гори і гори, поки Ви боролися з лісом, з хоптами, з муравлями, поки Ви оголювали Вашу землю, а дощик щирий, тропічний дощик, хляпав Вам, та хляпав. Забирав з під рук Вашу порохнячку, та забирав. І ви лишились або з глиною, що крім хопти нічого не родить, або з камінням, або з багном. Ваша родюча земля пішла світами. А разом з тим до Вас приходять нові „гості": хроби. З розвиненням господарських рослин, без всякої інспекції й перешкоди зі сторони уряду, чи науки, розплоджується така сила галапасів, що Ви день-денно напихаєтеся хробаками,... або... мусите гинути з голоду.

Хроби є у житі, є в пшениці, в гречці, в рижу, в фасолі, — (головна пожива в Бразилії це фасоля, починаючи від робітника, аж до президента держави. Бразилійці називають фасолю „прато національ", цебто народня пожива) — в огірках, в гарбузах, в кукурузі, в капусті, з кавунах, та буде вже... Ви не маєте тут нічого до їдження, в котрім відповідний галапас не зложивби свого яєчка, з якого в короткому часі вилазить обридливий білий червак.

Коли Ви маєте за собою непотрібне тут звання культурного чоловіка, коли Ви маєте хоч трохи якоїсь естетики в душі — Ви можете собі уявити з яким чуттям і апетитом ми засідаємо до обіду.

А як виглядає не якість а скількість продукції в Бразилії? Я роки цілі збирав статистику від кольоністів в Бразилії і прийшов до такого висновку: Продукція тутешнього хлібороба, в порівнанні з американським, канадійським і південно африканським, чи українським на Україні, є в пропорції 1:18; що там продукує одна людина — то тут в Бразилії треба18 людий. Це є страшний факт, який я доведу в разі потреби числами.

Шкіл нема, бо нема чим оплачувати вчителів. Пару нещасливців, що мотаються зі своїм ще українським ідеалом европейської якости (я мотався 10 літ) як не сьогодні, то завтра покинуть свій фах.

Страшна задуха на кольоніях, праця і шинок — усе це примушує не тільки перше покоління, уроджене тут, вирікатись кольоній, а навіть молодші, що приїхали малими з Галичини скидають із себе український жупан а чим швидше натягають на себе бразилійську „капу". Все це дичіє, пересякає вище згаданою „валенсією", ходить узброєне, шукаючи нагоди показати своє „геройство". Скільки вже на моїй памяти пішло землю гризти. Кождий баль, то дика орґія, бійка, стрілянина, — гидота.

Ті причини зродили ідею виїзду відти до інших країв. Над ними ломили собі голову всі кращі одиниці нашої еміґрації в Бразилії. Але Бразилія, це великий капкан, багато встромлює сюди ноги, та не багато їх витягає і не з любови до Бразилії а через те, що ніколи не заробить на виїзд".

В доповненні повищої кореспонденції, подаємо до відома, на основі комунікату Еміґраційного Уряду, що, супроти безробіття в Бразилії, не можуть там найти праці ріжного роду робітники-ремісники і інтеліґенти.

Статистика еміґрації з Польщі
за 1. квартал 1927 року.

В 2. зошиті „Przegląd у Emigracyjn-ого" за 1927 р. подана є статистика еміґрації з Польщі за перші три місяці 1927 року. По обчисленням цієї статистики, виїхало в цьому часі з Польщі 55.964 еміґрантів, з них 39.789 до Европейських країв на сезонові роботи, 16.175 до заморських країв, а саме: до Зєдинених Держав Америки 2.407, до Канади 7.897, до Арґентини 4.207, до Бразилії 759, на Кубу 106, до Мексика 60.

Українців виїхало: 84 до Зєдинених Держав Америки, 2.975 до Канади, 1.286 до Арґентини, 128 до Бразилії, разом до цих країв Америки виїхало 4.473 українських еміґрантів. Великий відсоток українських еміґрантів до Арґентини був з Волині.

Европейська сезонова еміґрація спрямована була в тому часі головно до Німеччини. На 39.789 сезонових робітників з Польщі виїхало до Німеччини 37.537 (в тому 187 Українців), до Франції 1.316 (в тому 26 Українців), а решта до інших европейських країв. До Німеччини їхали польські

рільні робітники головно із таких воєвідств: Лодзь, Кельце, Познань, Краків і Львів. З львівського воєвідства на 1.219 сезонових робітників до Німеччини було 184 Українців з ярославського і равського повіту,

Сао Павльо.

Еміґраційний Уряд комунікує, що уряд провінції Сао Павльо в Бразилії здержав дальший приїзд польських рільничих родин до цього краю. Зарядження це є наслідком вичерпання державних кредитів, призначених в цьому році на безплатне спровадження рільничих родин з Европи. Припускають, що такий стан річи потреває до кінця цього року.

Перу.

Еміґраційний Уряд комунікує, що цього року вишле спеціяльну комісію, зложену із знавців, яка розслідить терени Перу, призначені для польської еміґрації під кліматично-санітарними і акліматизаційними оглядами, можливости фізичної праці, під комунікаційним та господарчо-рільним оглядом і т. п. Щойно після укінчення дослідів цієї комісії буде вирішена справа еміґрації до Перу.

До цього часу Еміґраційний Уряд буде видавати позволення на виїзд до Перу в характері еміґрантів тільки цим особам, що мають візвання від замешкалих в Перу свояків або роботодавців; ці візвання мусить посвідчити польський консулят в Лімі.

Еміґраційний Уряд остерігає, що всяке поширювання незгідних з дійсністю і передчасних відомостей, буде переслідувати на правній дорозі, по думці обовязуючих приписів, як кожну еміґраційну аґітацію.

В останньому часі усталено склад комісії, яка має виїхати до Перу. До комісії мають увійти: Інж. Ґадомський від Еміґраційного Уряду, д-р Н. Новіцкий. ред. Панкевич і пор. Лепецький.

Ріжні вісти.

Новий український часопис. В Ню-Йорку вийшло під датою 15. жовтня 1. число **„Українського Вістника“**, під редакцією д-ра Лонгина Цегельського.

Українець лектором. Заряд шпиталю в Саскатуні (Канада) запросив Українця д-ра Драґана, на лектора анатомії на сезон 1927—28 р.

Українці кандидатами на радних. Північно-вінніпеґська галузь независимої робітничої партії поставила при надходячих муніціпальних виборах, між іншими, також двох українських кандидатів на радних, а саме: Ст. Бобівського і В. Комана. Цей останній був вже перед двома роками кандидатом на радного, але кандидував самостійно.

Еміґраційний обманець. В Німеччині якийсь обманець, який подавав, що називається Ґустав Ільнер і є власником польського банкового бюра в Ляйпціґу, старався обманути польських робітників в Німеччині при зміні німецьких марок на польські золоті. Справки цього обманця викрилися і за ним пошукує німецька поліція.

Відшкодування 10.000 долярів одержав український робітник **Осип Саганський** зі Саскачевану від управи Canadian National Railway за це, що підчас залізничої катастрофи тяжко побився і втратив одно око.

Мясо в Америці подорожіло. Протягом кількох останніх місяців підскочили в Америці ціни мяса на 20 до 50 відсотків. Уряд Зєдинених Держав Америки з тої причини скасував недавно заборону привозу замороженого мяса з Арґентини.

Нещасливі випадки. В цьому місяці в місті Пітсбурґу, з Зєдинених Державах Америки, експльодував найбільший на світі збірник ґазу, при чому стратило життя кількасот робітників. Коло Буенос Айрес в Арґентині згоріли великі збірники нафти.

Землетрясення на Алясці. Цілу південну і східну частину півострова Аляски навістило досить сильне замлетрясення. Посуда в домах порозліталася з полиць а місцями стіни потріскали. Припускають. що властиве потрясення було десь на дні моря між Аляскою і Гавайськими Островами. Вже довший час замітна була оживлена діяльність вульканів на самій Алясці і на Алеутських Островах. Цікаво, що рибалки біля Гавайських Островів виловили багато риб, які живуть лише в дуже великих морських глибинах. Припускають, що вода на морському дні десь огрілася, так що риби піднялися визче у холоднііщі околиці.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.

Подається до відома наших Передплатників, що чч. 1, 2 і 4 нашого часопису вичерпані й тому всім жадаючим не можемо їх надіслати.

Коли хтось не одержить якогось числа, повинен негайно його реклямувати на звичайній, неоплаченій почтовій картці з дописк ою: „реклямація“.

Видає: Т-во Опіки над Українськими Еміґрантами. — За редакцію відповідає: Генрих Рогожинський.
З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.